

Zarząd kablem światłowodowym stanowiącym przedmiot współwłasności przymusowej

Management of fiber optic cable constituting the subject of compulsory co-ownership

mgr Adrian Malicki

E-mail: adrianmalicki@vp.pl

Streszczenie

Ustawą z 7.05.2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (u.w.r.u.s.t.) prawodawca wprowadził do polskiego porządku prawnego konstrukcję odrębnej własności części składowej rzeczy ruchomej. Stanowi to wyłom w dotychczasowym postrzeganiu konstrukcji prawnorzeczowych. Możliwość takiej nadal nie przewiduje jednak Kodeks cywilny. Ustanowienie odrębnej własności części składowej dotąd możliwe było jedynie w przypadku nieruchomości. Zgodnie z ustawą możliwe jest ustanowienie odrębnej własności włókna światłowodowego umieszczonego w kablu. Spełnienie ustawowych przesłanek nie powoduje automatycznego wyodrębnienia włókna z kabla światłowodowego. Osiągnięcie takiego skutku wymaga zajścia zdarzenia prawnego wskazanego w ustawie. Z chwilą ustanowienia odrębnej własności pierwszego włókna światłowodowego jednolita struktura prawna kabla światłowodowego ulega dekompozycji. Natomiast kabel stanowi odtąd przedmiot współwłasności przymusowej właścicieli włókien światłowodowych, co wymaga ich współdziałania. Sprawowanie zarządu częściami wspólnymi kabla światłowodowego oparte jest na odpowiednio stosowanych przepisach Kodeksu cywilnego o zarządzie rzeczą wspólną. Zasady te są modyfikowane regulacją ustawy o wspieraniu rozwoju sieci i usług telekomunikacyjnych.

Słowa kluczowe: zarząd rzeczą wspólną; kabel światłowodowy; współwłasność przymusowa kabla światłowodowego; zarząd kablem światłowodowym.

Summary

In Supporting the Development of Telecommunications Networks and Services Act of 7th May 2010 legislator introduced into the Polish legal structure of separate ownership constituent of movables. According to the Act of 7 May 2010 it is possible to establish separate ownership of the optical fiber placed in the cable. This is a breach in the existing perception of the design property rights. This possibility is still not in the Civil Code. Separation of ownership of the component previously was only possible in the case of real estate. The fulfillment of the conditions laid down in the act does not automatically extract the fiber optic cable. Achieving this effect requires the occurrence of an event specified in the act. At the time of the separate ownership of the first optical fiber, the uniform legal structure of the fiber optic cable is decomposed. The cable is hence the subject of compulsory co-ownership of fiber optic owners, which requires their cooperation. The management of the common parts of the fiber optic cable is based on properly applied provisions of the Civil Code regarding the management of the common property. These rules are modified by the Supporting the Development of Telecommunications Networks and Services Act of 7th May 2010.

Key words: management of the common property; fiber optic cable; compulsory co-ownership of the fiber optic cable; management of the fiber optic cable.

JEL: G20, K22

Wstęp

W 2011 r. ustawodawca wprowadził do polskiego prawa cywilnego istną nowość. Otóż w art. 37–44 ustawy z 7.05.2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2062 ze zm. — dalej u.w.r.u.s.t.) przewidziano możliwość ustanowienia odrębnej własności włókna światłowodowego umieszczonego w kablu

światłowodowym. Już *prima facie* dostrzec można, że kabel światłowodowy (światłowód) stanowi ruchomą rzecz złożoną, której częściami składowymi są m.in. włókna światłowodowe. Okoliczność, że owe włókna światłowodowe stanowią części składowe kabla, sprawia, iż nie mogą one stanowić odrębnego przedmiotu własności i innych praw rzeczowych, co jednoznacznie wynika z normy wyrażonej w art. 47 § 1 ustawy z 23.04.1964 r. — Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r.

poz. 1025 ze zm. — dalej k.c.). W istocie na podstawie regulacji ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych dopuszczono możliwość ustanawiania odrębnej własności części składowych rzeczy ruchomych. Podobne rozwiązania nie były dotąd znane polskiej cywilistyce. Co prawda w Kodeksie cywilnym odrębność prawna części składowych była dotąd przewidziana w przypadku nieruchomości, co wynika już z art. 46 k.c., jednak brak jakichkolwiek norm wskazujących choćby pośrednio na taką możliwość w odniesieniu do rzeczy ruchomych. Tymczasem w szczególnych przepisach ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych ustawodawca umożliwił wyodrębnienie własności także w odniesieniu do części składowych rzeczy ruchomych. Wyodrębnienie włókna światłowodowego — będącego częścią składową — jest możliwe po zaistnieniu przesłanek przewidzianych w ustawie o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, jednakże ich spełnienie nie oznacza automatycznego wyodrębnienia prawnego włókna światłowodowego z kabla, lecz jedynie powstanie warunków umożliwiających doprowadzenie do tego skutku na podstawie czynności określonej w ustawie.

Z chwilą ustanowienia odrębnej własności pierwszego włókna światłowodowego jednolita struktura prawna kabla światłowodowego jako rzeczy złożonej ulega dekompozycji. W ramach tego samego kabla — w ujęciu fizycznym — wyodrębnić można trzy autonomiczne przedmioty praw. Pierwszym — co stanowi logiczną konsekwencję ustanowienia odrębnej jego własności — jest włókno światłowodowe. Wyróżnienie drugiego, tj. części wspólnej kabla, wynika z treści art. 38 ust. 1 u.w.r.u.s.t. Wreszcie trzecim przedmiotem są pozostałe, niewyodrębnione włókna (art. 38 ust. 2 i art. 39 ust. 1 u.w.r.u.s.t.), które przypadają dotychczasowemu właścicielowi kabla. Ustawodawca w art. 38 ust. 2 u.w.r.u.s.t., zakreślając zakres „części wspólnej kabla”, zdecydował, iż należą do niej wszystkie elementy kabla (m.in. wytrzymałościowe, wypełniające) z wyjątkiem włókien światłowodowych. *Lege non distinguente* wyłączenie to obejmować będzie zarówno włókna, których odrębną własność już ustanowiono, jak i te niewyodrębnione (Grossman, 2013a, s. 302, przeciwnie: Szydło, 2010, s. 609). Za taką interpretacją przemawia również brzmienie art. 39 ust. 1 u.w.r.u.s.t., w którym wyraźnie rozróżniono część wspólną kabla oraz włókna niewyodrębnione. W konsekwencji część wspólną kabla stanowią będą wszelkie jego elementy konstrukcyjne poza umieszczonymi weń włóknami, niemniej zagadnienie to należy rozpatrywać jednak *ad casu*, wiąże się ono bowiem z budową konkretnego kabla światłowodowego. Niezwolecznie należy jednak zauważyć, iż będą to elementy pozwalające na prawidłowe i efektywne korzystanie z włókien światłowodowych, co podyktowane jest właściwościami materiałowymi tych ostatnich.

Części wspólne kabla stanowią przedmiot współwłasności, którą to bez wątpienia należy zakwalifikować jako współwłasność w częściach ułamkowych, a zatem stosownie do art. 196 § 2 zdanie drugie k.c. stosować do niej należy przepisy art. 195 i n. k.c. Ponadto ustawodawca zdecydował, że udział we współwłasności jest prawem związanym z odrębną własnością włókna światłowodowego, na co wprost

wskazał w art. 38 ust. 1 zdanie pierwsze *in fine* u.w.r.u.s.t. Współwłasność kabla światłowodowego ma charakter przymusowy, nie może bowiem zostać zniesiona tak długo, jak długo trwa odrębna własność (art. 38 ust. 1 zdanie drugie u.w.r.u.s.t.). Z uwagi na specyficzne cechy przedmiotu współwłasności odmiennie od kodeksowego modelu uregulowano sposób wykonywania współwłasności względem części wspólnych kabla światłowodowego. Celem niniejszej publikacji jest omówienie modelu wykonywania zarządu częściami wspólnymi kabla światłowodowego.

Zarząd rzeczą wspólną

Podejmowanie decyzji przez współwłaścicieli części wspólnej kabla w zakresie czynności dotyczących tego kabla jako całości podlega co do zasady — stosowanym odpowiednio, przy uwzględnieniu modyfikacji wynikających z ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych — przepisom Kodeksu cywilnego, na co wskazuje art. 42 ust. 2 u.w.r.u.s.t. Nie ulega wątpliwości, iż ustawodawca w przepisie tym ma na myśli w istocie to, co zarówno w Kodeksie cywilnym, jak i nauce prawa cywilnego zwykło się nazywać zarządem rzeczą wspólną. Punktem wyjścia jest ustalenie kodeksowego modelu zarządu rzeczą wspólną, który to z pewnymi zmianami znajduje zastosowanie w przypadku zarządu częściami wspólnymi kabla światłowodowego.

Przez zarząd rzeczą wspólną rozumie się podejmowanie wszelkich decyzji i dokonywanie wszelkiego rodzaju czynności dotyczących wspólnego prawa (Ignatowicz, Stefaniuk, 2012, s. 130; Gniewek, 2013, s. 682–683; Karnicka-Kawczyńska, Kawczyński, 2000, s. 30), przy czym chodzi tu o wszelkie decyzje i czynności konieczne zarówno w toku normalnej eksploatacji, jak i w sytuacjach atypowych (Ignatowicz, 1972a, s. 512; Nowakowski, 1977, s. 412). W konsekwencji należy przyjąć, że owo podejmowanie decyzji i dokonywanie czynności obejmuje swym zakresem rozliczne czynności o charakterze faktycznym, prawnym, a także urzędowym (Uliasz, 2003, s. 406). Warto wskazać, że jako czynności zarządu kwalifikuje się również dokonywanie przez współwłaścicieli rozporządzeń wspólną rzeczą. Sprawowanie zarządu rzeczą wspólną jest niczym innym jak wykonywaniem przez współwłaścicieli przysługującego im niepodzielnie wspólnego prawa własności.

Istotne — z punktu widzenia kodeksowego modelu zarządu rzeczą wspólną — jest zakwalifikowanie konkretnych czynności zarządczych jako „czynności zwykłego zarządu” albo „czynności przekraczających zwykły zarząd”. Podstawę takiego różnicowania czynności zarządu stanowią przepisy art. 199 i 201 k.c. Uznanie danej czynności za mieszczącą się w zakresie zwykłego zarządu bądź nie będzie determinowało procedurę decyzyjną właściwą dla podjęcia owej czynności. Podział ten ma charakter dychotomiczny, a zatem opiera się na wyróżnieniu dwóch klas obiektów w oparciu o kryterium posiadania określonej cechy; charakteryzuje się on rozłącznością i zupełnością. W konsekwencji te czynności

zarządce, których nie zakwalifikujemy jako czynności zwykłego zarządu, należy uznać za czynności przekraczające zwykły zarząd. Trzeba zatem ustalić zakres pojęcia czynności zwykłego zarządu.

Powszechnie zwykło się przyjmować, iż czynności zwykłego zarządu przejawiają się w załatwianiu bieżących spraw związanych ze zwykłą eksploatacją i utrzymaniem rzeczy w stanie niepogorszonym w ramach aktualnego jej przeznaczenia (Ignatowicz, Stefaniuk, 2012, s. 131; Cisek, Górską, 2013a, s. 352). Czynnościami zwykłego zarządu będą niewątpliwie czynności niepowodujące zmiany przeznaczenia rzeczy objętej zarządem (Uliasz, 2002, s. 826). Pomocnym kryterium są także koszty podjęcia określonej czynności. Przyjmuje się, że z przekroczeniem zwykłego zarządu mamy do czynienia, gdy dokonanie danej czynności pociąga za sobą nadmierne koszty (Uliasz, 2002, s. 827; Gniewek, 2014, s. 169). Ponadto naruszenie lub wywołanie stanu zagrożenia interesów współwłaścicieli niedziałających przy danej czynności, co do zasady, przesądzać będzie o zakwalifikowaniu jej jako przekraczającej zwykły zarząd (Uliasz, 2002, s. 827). Niemniej ocena określonej czynności powinna następować zawsze ad casu, z uwzględnieniem całokształtu okoliczności danego przypadku, nie jest bowiem możliwe stworzenie precyzyjnych kryteriów przesądzających o zakwalifikowaniu danej czynności jako przekraczającej albo mieszczącej się w ramach zwykłego zarządu (Gniewek, 2014, s. 169).

Podejmowanie decyzji przez współwłaścicieli

Wspomniano już, że zakwalifikowanie danej czynności do jednej z wyżej wspomnianych grup przesądza o sposobie podejmowania decyzji w zakresie dokonania takiej czynności. W przypadku czynności zwykłego zarządu wymagana jest — zgodnie z art. 201 k.c. — zgoda większości współwłaścicieli, ustalana w oparciu o wielkość udziałów im przysługujących (art. 204 k.c.). Ustalenie tego w przypadku kabla światłowodowego nie będzie stanowić problemu, ustawodawca w art. 38 ust. 3 u.w.r.u.s.t. wprowadził bowiem prosty mechanizm obliczania wielkości udziałów w tej współwłasności, polegający na ustaleniu stosunku liczby włókien przypadających danemu właścicielowi do ogólnej liczby włókien światłowodowych w kablu. Ponadto wielkość przypadającego każdemu ze współwłaścicieli udziału podlega ujawnieniu w dokumencie obejmującym czynność prawną ustanawiającą odrębną własność włókna światłowodowego (art. 41 ust. 1 pkt 4 u.w.r.u.s.t. w zw. z art. 41 ust. 2 u.w.r.u.s.t.). W przypadku braku zgody na dokonanie takiej czynności, każdy ze współwłaścicieli może żądać upoważnienia sądowego do jej dokonania (art. 201 zdanie drugie k.c.). Sąd, podejmując decyzję w zakresie udzielenia owego upoważnienia, bada, czy dana czynność stanowi czynność zwykłego zarządu (w oparciu o wyżej wskazane kryteria), a ponadto czy jej dokonanie w danych okolicznościach jest uzasadnione (Cisek, Górską, 2013c, s. 354). Należy zgodzić się z poglądem, że sąd, rozstrzygając w przedmiocie wyrażenia zgody na doko-

wanie takiej czynności, powinien również — stosując per analogiam art. 199 k.c. — mieć na uwadze cel planowanej czynności, a także uwzględnić interesy pozostałych współwłaścicieli.

Nietrudno dostrzec, że model dokonywania czynności zwykłego zarządu niesie za sobą ryzyko pokrzywdzenia interesów współwłaścicieli pozostających w mniejszości. Chcąc zapobiec nadużywaniu swojej pozycji przez współwłaścicieli mających większość udziałów, ustawodawca zdecydował się przyznać — w art. 202 k.c. — współwłaścicielom mniejszościowym prawo do żądania rozstrzygnięcia sporu między podejmującą decyzję w przedmiocie dokonania czynności zwykłego zarządu większością a którymkolwiek z pozostałych współwłaścicieli. Legitymację czynną przyznano każdemu z pozostałych, mniejszościowych, współwłaścicieli. Podstawową przesłanką udzielenia ochrony jest rażąca sprzeczność planowanej czynności z zasadami prawidłowego zarządu. Przez prawidłowy zarząd rzeczą wspólną należy rozumieć takie postępowanie współwłaścicieli — obejmujące dokonywanie czynności o charakterze zarówno prawnym, procesowym, jak i faktycznym — które zmierza do zachowania substancji przedmiotu współwłasności, umożliwienia korzystania z niego oraz osiągania z niego pożytków. Prawidłowy zarząd rzeczą wspólną powinien ponadto uwzględniać interesy wszystkich współwłaścicieli. Dopiero podjęcie działań, które nie realizują powyższych dyrektyw, może stanowić podstawę wniosku o zbadanie przez sąd zamierzonej czynności. Ustawodawca wymaga dla uzasadnienia ochrony sądowej, aby naruszenie zasad prawidłowego zarządu miało charakter kwalifikowany, co wyraża się przez użycie zwrotu „rażąco sprzeczna”. Nie wystarczy zatem samo stwierdzenie naruszenia owych zasad. Konieczne jest ustalenie, że w znacznym stopniu godzi ono w elementarne obowiązki współwłaścicieli w zakresie dbałości o rzecz wspólną lub istotnie narusza interesy współwłaścicieli. Uzasadnienie do wystąpienia z żądaniem ochrony stanowi już sam zamiar dokonania takiej czynności. Skarga nie będzie dopuszczalna, gdy planowana czynność zostanie już dokonana. Jednakże występujący z wnioskiem musi wykazać, że dokonanie tej czynności jest realne (Książak, 2017a, s. 293). W przypadku uznania żądania za uzasadnione, sąd może zakazać dokonania planowanej czynności bądź zmodyfikować jej treść (Cisek, Górską, 2013d, s. 354). W przypadku gdy czynności jeszcze nie dokonano, uzyskanie efektywnej ochrony swoich praw wymaga od mniejszościowych współwłaścicieli złożenia — wraz z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu — wniosku o zabezpieczenie w trybie art. 755 § 1 ustawy z 17.11.1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm. — dalej k. p. c.), które to polegać będzie na zobowiązaniu właścicieli większościowych do niedokonywania zamierzonej czynności do czasu rozstrzygnięcia sporu.

W odniesieniu do czynności przekraczających zwykły zarząd ustawodawca dla ich dokonania wymaga zgody wszystkich współwłaścicieli (art. 199 zdanie pierwsze k.c.). Zaostrożone zostały również kryteria udzielenia sądowego upoważnienia do dokonania takiej czynności. Legitymację do złożenia wniosku o udzielenie stosownego upoważnienia posiadają współwłaściciele, których udziały wynoszą łącznie

co najmniej połowę (art. 199 zdanie drugie k.c.). Sąd, rozważając możliwość wydania takiej zgody, musi wziąć pod uwagę cel planowanej czynności oraz interesy pozostałych współwłaścicieli.

Konsekwencje dokonania czynności przez współwłaścicieli w odniesieniu do rzeczy wspólnej z naruszeniem wyżej wskazanych zasad uzależnione są od charakteru tych czynności. W przypadku czynności prawnych o charakterze rozporządzającym będzie to sankcja nieważności bezwzględnej takiej czynności prawnej (Gniewek, 2013, s. 689). Nie można uznać, że czynność taka dotknięta jest bezskutecznością zawieszoną (*negotium claudicans*), zgoda współwłaścicieli powinna być bowiem wyrażona najpóźniej w chwili dokonywania czynności (Cisek, Górka, 2013a, s. 353). Z kolei umowa zobowiązująca będzie ważna, jednak wiązać ona będzie jedynie tych współwłaścicieli, którzy byli stroną takiej umowy i to oni odpowiadać będą wówczas za szkodę wynikłą z niewykonania zobowiązania (tak wyrok SN z 24.4.2013 r., IV CSK 596/12, LEX nr 1375468). Skutki dokonania czynności procesowej bez dochowania powyższych reguł określone będą przez konkretne przepisy procesowe, najczęściej jednak czynność taka nie wyrze zamierzonych skutków. Z kolei dokonanie czynności faktycznej bez uzyskania zgody wymaganej większości współwłaścicieli bądź zgody wszystkich właścicieli pociągać będzie za sobą odpowiedzialność odszkodowawczą współwłaścicieli dokonujących takiej czynności (Ignatowicz, 1972a, s. 511).

Zarząd sądowy

Zarząd rzeczą wspólną jest nie tylko prawem, ale i obowiązkiem każdego współwłaściciela (Ignatowicz, 1972b, s. 514; Cisek, Górka, 2013b, s. 353). Wskazuje na to wprost prawodawca, nakazując współwłaścicielom współdziałać w zarządzie rzeczą wspólną (art. 200 k.c.). Przepis ten, pomimo braku wyraźnie przewidzianej sankcji, nie daje zakwalifikować się jako *lex imperfecta*, bowiem brak takiego współdziałania może stanowić podstawę interwencji sądu w spór pomiędzy współwłaścicielami dotyczący sprawowania zarządu rzeczą wspólną czy też ustanowienia zarządu sądowego (Ignatowicz, 1972b, s. 515; Cisek, Górka, 2013b, s. 353). Współdziałanie to może polegać na podejmowaniu przez poszczególnych współwłaścicieli różnych czynności (o charakterze faktycznym lub prawnym) dotyczących rzeczy wspólnej, mających na celu wspólny interes współwłaścicieli (Grossman, 2013b, s. 328).

W sytuacji gdy współwłaściciele nie są w stanie osiągnąć porozumienia w kwestii sprawowania zarządu rzeczą wspólną, na podstawie art. 203 k.c. każdy z nich może wystąpić do sądu o wyznaczenie zarządcy. Przesłankami ustanowienia przez sąd takiego zarządcy są: primo — brak możliwości uzyskania zgody większości współwłaścicieli w istotnych sprawach dotyczących zwykłego zarządu rzeczą; secundo — naruszanie zasad prawidłowego zarządu przez większość współwłaścicieli; tertio — krzywdzenie mniejszości przez większość współwłaścicieli przy wykonywaniu zwykłego za-

rzędu, przy czym wystarczy ziszczenie się jednej z wyżej wymienionych okoliczności, aby sąd mógł ustanowić zarządcę. Na zarządcę można wyznaczyć zarówno osobę trzecią, jak i każdego ze współwłaścicieli rzeczy (Ignatowicz, 1972c, s. 518). Z momentem ustanowienia przez sąd zarządu sądowego współwłaściciele tracą prawo do sprawowania zarządu rzeczą wspólną, aczkolwiek mogą podejmować czynności przekraczające zwykły zarząd, które nie zakłócają sprawowania zarządu rzeczą, w szczególności mogą zbyć rzecz wspólną (Ignatowicz, 1972c, s. 520). Ponadto nie mogą oni używać rzeczy wspólnej, jeżeli przeszkadza to w sprawowaniu zarządu sądowego (art. 612 §1 k.p.c.). Głównym zadaniem zarządcy jest prowadzenie prawidłowej i racjonalnej gospodarki rzeczą wspólną (tak: uchwała SN z 10.10.2014 r., III CZP 71/14, LEX nr 1521329). W konsekwencji uprawniony jest on do podejmowania czynności zarządu zwykłego rzeczą, bez konieczności uzyskiwania zgody sądu czy współwłaścicieli. Jednak stosownie do art. 935 § 2 k.p.c. w zw. z art. 615 k.p.c. może on zaciągać tylko takie zobowiązania, które mogą być zaspokojone z dochodów z rzeczy i są gospodarczo uzasadnione. W przypadku czynności przekraczających zwykły zarząd winien uzyskać zgodę współwłaścicieli, a gdyby takiej nie uzyskał — zgodę sądu (art. 935 § 3 k.p.c. w zw. z art. 615 k.p.c.). Zarządca działa w imieniu własnym na podstawie sądowego umocowania, a zatem nie może być postrzegany jako przedstawiciel współwłaścicieli (Cisek, Górka, 2013b, s. 355).

Szczególne regulacje ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych

W odniesieniu do kabla światłowodowego ustawodawca wprowadza w zakresie współdziałania współwłaścicieli przepis szczególny art. 42 ust. 3 u.w.r.u.s.t., który zakłada obowiązek ścisłego współdziałania przez współwłaścicieli w zakresie czynności dotyczących tego kabla jako całości. Ustawodawca wymienił przykładowo czynności, które objęte są owym obowiązkiem, tj. związane z utrzymaniem, eksploatacją, konserwacją, naprawą lub wymianą kabla. Niewątpliwie chodzi tu zarówno o czynności faktyczne, jak i prawne, a ponadto niektóre ze wskazanych przez prawodawcę czynności da się zakwalifikować jako czynności zwykłego zarządu, a niektóre jako czynności przekraczające zwykły zarząd (Grossman, 2013b, s. 332). Prawodawca posłużył się tu sformułowaniem „ściśle współdziałać”, co sugeruje podwyższenie — w stosunku do art. 200 k.c. — stopnia staranności oczekiwanego od współwłaścicieli kabla (Grossman, 2013b, s. 328). Wynika to zapewne ze specyfiki kabla światłowodowego, który stanowi przeto element umożliwiający prawidłowe korzystanie przez poszczególnych współwłaścicieli kabla z należących do nich włókien światłowodowych weń umieszczonych.

Sankcją za brak owego ścisłego współdziałania jest zawarte w art. 42 ust. 4 u.w.r.u.s.t. uprawnienie każdego ze współwłaścicieli do żądania upoważnienia sądowego do dokonania czynności związanych z utrzymaniem, eksploatacją, kon-

serwacją, naprawą lub wymianą kabla oraz czynności podobnych. Uprawnienie to jest jednak wyłączone, jeśli dana czynność zmierza do wymiany kabla zniszczonego z wyłącznej winy żądającego czynności, natomiast wszyscy pozostali współwłaściciele wyrażają sprzeciw, przy czym może on być wyrażony w dowolnej formie (Grossman, 2013b, s. 334). Ustawodawca legitymuje do wystąpienia z powyższym żądaniem każdego ze współwłaścicieli, bez względu na liczbę posiadanych udziałów (włókien) (Grossman, 2013b, s. 334). Żądanie to dotyczyć może zarówno czynności zwykłego zarządu, jak i tych, które zwykły zarząd przekraczają, na co wskazuje — o czym wspomniano — zawarcie w przykładowym katalogu z art. 42 ust. 2 u.w.r.u.s.t. czynności obu rodzajów. W art. 42 ust. 3 u.w.r.u.s.t. wyrażono jedynie nakaz współdziałania — w dodatku ścisłego — przy wykonywaniu czynności dotyczących kabla, natomiast w braku takiego współdziałania każdy ze współwłaścicieli jest uprawniony do żądania interwencji sądu. W odniesieniu do kodeksowego modelu modyfikacji ulega tu jedynie legitymacja do wystąpienia ze stosownym żądaniem do sądu, natomiast bez zmian pozostają reguły dotyczące podejmowania decyzji przez współwłaścicieli.

To szczególne rozwiązanie podyktowane jest koniecznością zapewnienia ochrony własności włókien światłowodowych poszczególnych współwłaścicieli kabla. Prawidłowe działanie oraz pełnienie określonej funkcji gospodarczej przez włókno światłowodowe jako środek transmisyjny uzależnione jest od stworzenia odpowiednich warunków technicznych, co realizowane jest poprzez jego umieszczenie w kablu światłowodowym. Aczkolwiek pomimo uzasadnienia dla otoczenia szczególną ochroną właściciela włókna (współwłaściciela kabla) konieczne jest poddanie takiej możliwości kontroli sądu. Regulacja ta istotnie ogranicza stosowanie kodeksowego modelu uzyskiwania sądowego upoważnienia do dokonywania czynności zarządczych, katalog czynności zawarty w art. 42 ust. 3 u.w.r.u.s.t. jest bowiem niezwykle szeroki.

Nie przesądzając w tym miejscu charakteru prawnego czynności zachowawczych, przy okazji omawiania zagadnienia zarządu rzeczą, za dopuszczalne należy uznać podejmowanie ich przez współwłaścicieli części wspólnych kabla światłowodowego (Grossman, 2013b, s. 331). Zanegowanie kompetencji współwłaścicieli części kabla światłowodowego do dokonywania czynności zachowawczych byłoby nader niepożądane z punktu widzenia potrzeby ochrony wspólnego prawa, które to związane jest z własnością włókna światłowodowego. Jak już podnoszono, kabel światłowodowy ma za zadanie chronić i umożliwić korzystanie z umieszczonych w nim włókien, a zatem konieczne jest zaakceptowanie kompetencji współwłaścicieli do podejmowania czynności interwencyjnych mających na celu ochronę tego prawa. Zgodnie z normą wyrażoną w przywołanym przepisie każdy ze współwłaścicieli może dokonywać wszelkich czynności oraz dochodzić wszelkich roszczeń, jeżeli zmierzają one do zachowania wspólnego prawa. Mogą to być czynności dające się zakwalifikować jako czynności zwykłego zarządu, przekraczające zwykły zarząd, jak i czynności, które w ogóle nie należą do czynności zarządczych (Księżak, 2017b, s. 312–313). Istotny jest cel dokonywanej czynności, tj.

ochrona interesu wszystkich współwłaścicieli, a zatem jako czynności zachowawczej nie można zakwalifikować działania realizującego interes tylko jednego bądź kilku współwłaścicieli (Uliasz, 2004, s. 77).

Regulacja art. 42 ust. 2 u.w.r.u.s.t. ma charakter jedynie dyspozytywny, prawodawca przewiduje bowiem możliwość zawarcia stosownej umowy modyfikującej — stosowane odpowiednio — kodeksowe zasady zarządu rzeczą wspólną. Ustawa nie przewiduje szczególnej formy wymaganej dla dokonania takiej modyfikacji. Należy podkreślić, że zmiana owych reguł wymaga porozumienia wszystkich współwłaścicieli w tym zakresie. Normodawca zdecydował — w art. 42 ust. 1 u.w.r.u.s.t. — iż ustalenia współwłaścicieli w przedmiocie sposobu podejmowania decyzji dotyczących kabla wiążą — bezwarunkowo — kolejnych nabywców włókna światłowodowego. Owa bezwarunkowość wynika z braku konieczności spełnienia jakichkolwiek przesłanek dodatkowych, dotyczących chociażby świadomości nabywcy w przedmiocie takiego porozumienia współwłaścicieli kabla (Grossman, 2013b, s. 325).

Pomimo braku wyraźnie przyznanej kompetencji, należy dopuścić możliwość zmiany ustalonej umownie procedury decyzyjnej (Grossman, 2013b, s. 327). Zmiana mogłaby nastąpić jedynie poprzez zawarcie stosownej umowy przez wszystkich współwłaścicieli kabla, niedopuszczalne wydaje się bowiem zaakceptowanie możliwości modyfikacji tych zasad w oparciu o wolę jedynie większości współwłaścicieli (Grossman, 2013b, s. 327). Zmiana wymagać będzie zachowania takiej samej formy, w jakiej zawarto modyfikowaną umowę określającą zasady zarządu rzeczy wspólnej.

Podsumowanie

Sprawowanie zarządu częściami wspólnymi kabla światłowodowego, będącego przedmiotem współwłasności przymusowej właścicieli włókien w nim umieszczonych, oparte jest na odpowiednio stosowanym modelu zarządu rzeczą wspólną zawartym w Kodeksie cywilnym, modyfikowanym szcztąkową regulacją ustawy o wspieraniu rozwoju sieci i usług telekomunikacyjnych. Niezmienny pozostaje model podejmowania decyzji przez współwłaścicieli w zakresie czynności zwykłego zarządu, jak i czynności przekraczających zwykły zarząd. Istotnej modyfikacji ulega jednak uprawnienie współwłaścicieli do zwrócenia się do sądu z wnioskiem o wyrażenie zgody na dokonanie czynności dotyczącej kabla światłowodowego jako całości. Otóż ustawodawca wymaga, by współwłaściciele przy dokonywaniu tych czynności ściśle współdziałali. W braku takiego współdziałania każdy ze współwłaścicieli może żądać od sądu upoważnienia do dokonania takiej czynności, niezależnie od jej zakwalifikowania jako czynności zwykłego zarządu bądź czynności przekraczającej zwykły zarząd. Ponadto ustawowy model wykonywania zarządu może zostać zmieniony umową współwłaścicieli. Należy również zaakceptować możliwość dokonywania przez współwłaścicieli kabla światłowodowego tzw. czynności zachowawczych, gdy spełnione zostaną przesłanki z art. 209 k.c.

Bibliografia

- Cisek, A., Górka, K. (2013a). Komentarz do art. 199 k.c. W: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Cisek, A., Górka, K. (2013b). Komentarz do art. 200 k.c. W: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Cisek, A., Górka, K. (2013c). Komentarz do art. 201 k.c. W: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Cisek, A., Górka, K. (2013d). Komentarz do art. 202 k.c. W: E. Gniewek, P. Machnikowski, *Kodeks cywilny. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Gniewek, E. (2013). Treść i wykonywanie prawa współwłasności. W: E. Gniewek (red.), *System Prawa Prywatnego* (t. 3). *Prawo rzeczowe*. Warszawa: C.H. Beck.
- Gniewek, E. (2014). *Prawo rzeczowe*, Warszawa: C.H. Beck.
- Grossman, T. (2013a). Komentarz do art. 38 u.w.r.u.s.t. W: T. Grossman et al., *Ustawa o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Grossman, T. (2013b). Komentarz do art. 42 u.w.r.u.s.t. W: T. Grossman et al., *Ustawa o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Ignatowicz, J. (1972a). Komentarz do art. 199 k.c. W: Z. Resich (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz* (t. 1), Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze.
- Ignatowicz, J. (1972b). Komentarz do art. 200 k.c. W: Z. Resich (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz* (t. 1), Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze.
- Ignatowicz, J. (1972c). Komentarz do art. 203 k.c. W: Z. Resich (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz* (t. 1), Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze.
- Ignatowicz, J., Stefaniuk, K. (2012). *Prawo rzeczowe*, Warszawa: LexisNexis
- Karnicka-Kawczyńska, A., Kawczyński J. (2000). Zarząd rzeczą wspólna (na gruncie przepisów kodeksu cywilnego), *Prawo Spółek* (6), 30–41.
- Książak, P. (2017a). Komentarz do art. 202 k.c. W: K. Osajda (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz* (t. 2). Warszawa: C.H. Beck.
- Książak, P. (2017b). Komentarz do art. 209 k.c. W: K. Osajda (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz* (t. 2). Warszawa: C.H. Beck.
- Malicki, A. (2017). Umowa jako sposób ustanowienia odrębnej własności włókna światłowodowego. *Rejent* (3), 28–50.
- Midwinter, J. E. (1983). *Światłowody telekomunikacyjne*. Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne.
- Nowakowski, Z. K. (1977). Współwłasność. W: J. Ignatowicz (red.), *System Prawa Cywilnego* (t. 2), Wrocław: Ossolineum.
- Skowrońska-Bocian, E., Warciński, M. (2015). Komentarz do art. 199 k.c. W: K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz* (t. 1) Art. 1–44910. Warszawa: C.H. Beck.
- Szadkowski, K. (2016). Komentarz do art. 209 k.c. W: M. Gutowski (red.), *Kodeks cywilny* (t. 1) *Komentarz do art. 1–44911*. Warszawa: C.H. Beck.
- Szydło, W. (2010). Ustanawianie odrębnej własności części składowych rzeczy ruchomych — niedopuszczalny wyłom systemowy czy gospodarza konieczność? W: J. Gołaczyński, P. Machnikowski (red.), *Współczesne problemy prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Edwar-da Gniewka* (603–615). Warszawa: C.H. Beck.
- Uliasz, M. (2002). Czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu (cz. 1), *Monitor Prawniczy* (18), 825–831.
- Uliasz, M. (2004). Czynności zachowawcze (art. 209 k.c.) w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, *Przegląd Sądowy* (4), 75–95.
- Uliasz, M. (2003). Głosa do uchwały SN z 19.04.2002 r., *Orzecznictwo Sądów Polskich* (7–8), 94.
- Ziemiński, Z. (2012). *Logika praktyczna*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Akty prawne

- Ustawa z 17.11.1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)
- Ustawa z 23.04.1964 r. — Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.).
- Ustawa z 7.05.2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2062 ze zm.).

Orzecznictwo

- Postanowienie SN z 21.11.1980 r., III CRN 166/80, LEX nr 2597.
- Uchwała SN (7) z 10.04.1991 r., III CZP 76/90, LEX nr 3659.
- Uchwała SN (7) z 25.03.1994 r., III CZP 182/93, LEX nr 4025.
- Uchwała SN z 10.10.2014 r., III CZP 71/14, LEX nr 1521329.
- Wyrok SA w Poznaniu z 7.02.2006 r., I ACa 829/05, LEX nr 203647.

Księgarnia internetowa Polskiego Wydawnictwa Ekonomicznego
zaprasza na zakupy z rabatem 15%

www.pwe.com.pl

